Apportering

Kunst

eller

Håndværk?

Tekst: Niels Egelund Faddersbøll
Foto: Nick Ridley m.fl.

Der er mange muligheder for at lave fejl i træningen af en jagthund, men der er intet sted, hvor der begås flere fejl end ved træning af apportering.

Når man taler om racer som spaniels og retrievere, der er avlet på rene jagtlinier, så er anlægget for apportering prioriteret endog meget højt i avlsarbejdet.
Ikke bare har man fremavlet hunde, som elsker at apportere, men de er også avlet med en fin vildtbehandling, også kaldet "blød mund".
Dertil har de ofte evnen til at markere nedfaldsstedet, at søge efter blinde apporteringer og at følge en fod af anskudt vildt.
Der er også andre hunderacer, hvor det med apportering ikke har haft den samme vægt i avlsarbejdet, og her kan det se meget anderledes ud.
Træningen kan være vanskeligere, og der kan reelt være tale om, at hundene skal lære at apportere skridt for skridt.
I forhold til de racer, hvor det er et medfødt anlæg, så kan det jo synes som en stor og unødig omvej at have hunde, som ikke er medfødte apportører.

Udbuddet af dummyer er enormt. De findes i alle mulige størrelser og farver, men det er vigtigt at vælge en dummy, som hvalpen let kan håndtere. Foto: Torben Møller-Nielsen.

For at apporteringen skal lykkes, skal hvalpen være super god til at komme på indkald.
Foto: Christian Blegvad.

En god og tidlig start

Det er vigtig at træne apportering med sin lille nye hvalp.
Faktisk er der jo mere tale om leg og prægning, end der er tale om egentlig træning.
For at apporteringen skal lykkes, så skal hvalpen være rigtig god til at komme på indkaldet.
I vores kennel har vi i 30 år systematisk arbejdet med at lære hvalpene at komme på stemme og fløjte fra 5-6 ugers alderen.
Vi så virkningen af denne træning for over 30 år siden hos en opdrætter/træner i udlandet og var kloge nok til at tage metoden til os, og en masse andre har gjort det samme siden.
Hvalpene skal jo være meget i hænderne hos opdrætteren, og det er netop denne kontakt, der kan udnyttes til at lære hvalpene at komme på indkald.
Når hvalpene skal ind og spise, bliver de kaldt ind med et lokkende og venligt tonefald og belønnet med bitte-små hundekiks.
Vi bruger ofte små kattekiks, da hunde jo spiser med lugtesansen, så en stærk duft af fisk er meget tillokkende.
Øvelsen, som gentages mange gange om dagen, forstærkes af hvalpens sociale instinkt, så når de fleste kommer på indkald, så følger de sidste ofte med.
Efter noget tid begynder vi at koble hundefløjten på med mange små fløjtesignaler sammen med indkaldet med stemmen.
Når hvalpen er 8 uger, kommer de spurtende, hver gang de hører indkaldssignalet på fløjte.

Næste skridt

Hvalpen vil gerne samle alting op, også en lille dummy. Men den vil også løbe rundt og lege med apporten, eller løbe væk og gemme den til en anden god gang. Men har hvalpen tidligt lært at komme på indkald, så kan vi koble de to ting sammen – at samle og at komme hjem med apporten.
Der er dog stadig visse hensyn at tage.

Start altid under forhold, hvor hvalpen ikke bare har ubegrænset plads at løbe på.
Find et område, hvor hvalpen ikke bliver distraheret, og hvor det er let at kalde den hjem igen.
Det kan være en lang gang inde i huset eller et afgrænset område udenfor.
Flere gange har jeg set hvalpeejere, som har sat lidt hegn op i haven for at skabe et smalt afgrænset område til de første apporteringer, og det er en rigtig god idé.
Husk at bruge en lille bitte dummy i starten. Det er vigtigt, at det er nemt for hvalpen at få fat på dummyen, samle den op og bære den. Ofte bruger jeg selv en sammenrullet sok eller en sok omkring en lille svamp, men der findes også små hvalpedummyer i handlen.
Fælles for dem alle er, at de er meget bløde i konsistensen, og det er vigtigt for at bevare den "bløde mund".
Når dummyen kastes, så hold hvalpen forsigtigt, så den ser dummyen, men lad den løbe med det samme.
Det drejer sig jo om at opelske lysten og anlægget for at apportere.
Begrænsninger via dressur, som at sidde og vente, kommer meget senere.

Når hvalpen kommer

Langt de fleste, der træner apportering, har problemer omkring aflevering langt op igennem træningen.
Det er paradoksalt, for det er i hvalpetiden, at man kan skabe en god vane med at holde på dummyen, eller en dårlig vane, hvor hvalpen smider dummyen.
Det er en del år siden, at vi stødte på en udtalelse i forbindelse med apportering.
Den gik ud på ikke at være så fokuseret på at få dummyen, når hunden apporterede, men i stedet være fokuseret på at få hunden helt hjem.
Det tænkte vi lidt over og blev så enige om at prøve, om man allerede på små hvalpe kunne skabe en god aflevering.
Det har virket fantastisk.
I alt sin enkelhed går metoden ud på følgende:
Når hvalpen kommer tilbage med dummyen, så ros hvalpen, men lad være med at tage dummyen.
Når man sidder på hug eller ligger på knæ, når hvalpen kommer, så kan man rose hvalpen, klappe den beroligende, og måske endda få den til at kravle helt op i favnen på ejeren.
Alt sammen mens hvalpen holder dummyen.
Hvis man er tålmodig og positiv, og ikke glemmer at lade hvalpen holde dummyen, mens man roser den, så udebliver resultatet ikke.
Man får en hvalp, som synes, at det er skønt at apportere, men lige så skønt at holde på dummyen.

Hvalpen skal synes, at det er skønt at apportere, men lige så skønt at holde på dummyen.
Foto: Christian Blegvad.

Den forsatte hvalpetræning

De første tre måneder er det vigtigt hele tiden at lave apporteringstræningen, så den styrker hvalpens lyst til opgaven.
Men der mange faldgruber.
Først og fremmest skal man bruge en dummy, som hvalpen er meget glad for.
Denne dummy skal kun bruges til træning, og der må ikke på nogen måde kastes bolde og pinde til hunden, selvom både børn og barnlige sjæle synes, at det er en morsom leg. På grund af manglende viden og koncentration, så ender det altid med en hvalp, der ikke vil aflevere, eller direkte løber væk med apporten, så her taler vi om, at det er helt forbudt.
En anden ting, som kan ødelægge apporteringen, er når hvalpen samler alting op, der ligger på gulvet, og tro mig, det gør den.
Så kunne det måske være fristende at skælde den ud, når den hele tiden kommer rendende med sko og legetøj.
Men her gælder det om at være venlig og tålmodig og stille og roligt modtage med tak og let ros.
Det modsatte, hvor hvalpen bliver skældt ud, vil jo betyde, at hvalpen opfatter det som noget negativt og ubehageligt at komme og aflevere det, den nu har samlet op, og det vil gå direkte ud over apporteringen.

For lidt og for meget

Det er vigtigt at finde det rigtige niveau i træningen af apportering.
Træner man for lidt, samtidig med at hvalpen stimuleres af andre oplevelser, ja, så kan den helt enkelt blive mindre interesseret i apportering.
Så træningen bør være daglig, med en 3-4 gode, vellykkede apporteringer.
Det er en god idé at lægge træningen, når hvalpen er mest frisk.
Har hvalpen for eksempel lige fået en masse motion, er det ikke sikkert, at den er lige så skarp på apporteringen, som den plejer.
Er der tale om en spaniel hvalp, så er det vigtigt, at hvalpen er topmotiveret på apportering, inden den prøver at søge og eventuelt rejse vildt.
Er det for eksempel lige midt i den varmeste sommertid, så er det en god idé at træne morgen eller aften, hvor det er køligere i vejret.
Omvendt så kan der også trænes for meget.
Hvis man nu har en hvalp, der er fuldstændig tændt på at apportere, og som bliver meget ophidset og stresset under apporteringstræningen, så er det en god idé at holde lidt igen med træningen.
Det er jo meningen, at vi skal stimulere anlægget for apportering – ikke lave en hvalp, hvor træningen virker overstimulerende på hvalpen, for det vil give problemer senere i træningen.
Her kan det være en god ide med færre apporteringer, spring eventuelt en dag over.
Det kan også være en god ide at skifte nogle af de kastede/markerede apporteringer ud med nogle apporteringer, hvor dummyen ligger skjult i terrænet.
Det virker meget mindre ophidsende på hvalpen.

Start med små dummye
ikke større end at hvalp
Foto: Niels Egelund Fad

Valg af dummyer

Efterhånden som hvalpen bliver større, kan det være en god ide at skifte den lille hvalpedummy ud. Men pas på, at springet ikke bliver for stort.
Jeg har set hunde på et år, som stadig har en lille bitte dummy, og de skal jo lære at bære noget, der er lidt tungere for at forberede dem på at apportere vildt. Men jeg har også set store hvalpe og unge hunde, særligt spaniels, som ikke er så store, som bliver præsenteret for et skift fra en lille hvalpedummy til en stor voksendummy, og det giver ofte problemer, hvor hvalpen taber dummyen, og på sigt måske får en dårlig vane med at lægge dummyen, for at få bedre greb.
Så vælg den gyldne mellemvej.
Gå fra hvalpedummyen til en størrelse på for eksempel 250 g for en spaniel og op til 500 g for en retriever.

Tænk også på, at ikke alle hvalpe er lige begejstrede for de kunstige dummyer.
Det kan være, at en hvalp bliver træt af sin kanvas dummy.
Her vil jeg absolut anbefale dummyer med kaninskind, som virker meget stimulerende på hvalpe.
Nogle hvalpe ejere prøver tidligt at lade hvalpen apportere vildt, og det går ofte meget nemt, og hvalpen er tydeligvis inspireret af få lov til at apportere vildt.
Men hvis man starter tidligt med vildt, kan man nemt risikere, at hvalpen efterfølgende er helt ligeglad med at apportere sine gamle dummyer, men kun vil apportere vildt.
Set i forhold til den daglige træning er det jo praktisk at kunne bruge sine dummyer.
Og set i forhold til jagt, er det jo uden betydning, da vi jo aldrig skyder nogle dummyer.

Knaldapportering

Når hvalpen er 5-6 måneder, er det tid til at lære den lidt mere disciplin omkring apporteringen.

r og skift til større, men
en bevarer selvtilliden.
dersbøll.

Det er på ingen måde særlig svært.
Hvis hvalpen har fået en fornuftig hvalpetræning, så har den lært at sidde og blive siddende, når ejeren går lidt væk fra den.
Denne øvelse, hvor hvalpen fuldstændig forstår, hvad den skal, er fuldstændig rolig, når den sidder, er ikke bare vigtig, men helt essentiel for at lære hvalpen ikke at knaldapportere.
Man bør starte med at sætte hvalpen af, så man står foran den.
Giv den en skarp "sit" kommando, kast så en dummy lige bagud, altså over skulderen.
På den måde står man i vejen for hvalpen, hvis den vil knaldapportere.
Gør den det, skal man få fat i hvalpen og sætte den stille og roligt tilbage, mens man selv henter dummyen.
Prøv så igen, og når det lykkes, så gå hen til hvalpen og send den efter dummyen.
Hvis hvalpen kommer af sted med at knaldapportere og får fat i dummyen, så må man under ingen omstændigheder skælde ud, men blot kalde hvalpen hjem og tage dummyen stille og roligt fra den.
Denne øvelse går erfaringsmæssigt rigtig godt.

Skab gode vaner

Når først hvalpen har lært at blive siddende, er det tid til at bygge lidt oven på træningen.
For at skabe den rigtige ro på post, skal hvalpen nu ikke sendes på alle dummyer, som man har kastet.
Hvis det er en ivrig og godt stimuleret hvalp, så vil det nok være en god ide at hente to ud af tre dummyer selv.
Det er med til at lære hvalpen, at fordi der bliver kastet noget, og senere i livet, skudt noget, så betyder det ikke, at det er hvalpen, der nødvendigvis skal hente det.
Det er også en god ide at variere tiden, som hvalpen skal blive siddende, inden den bliver sendt, og selvom mange hvalpe ejere gerne vil sende hvalpen med en kraftig og stimulerende kommando, så er det bedre at afgive apport kommandoen i et stille og roligt tonefald.
Igen, vi ønsker at træne hvalpen, ikke at gøre den ophidset.
Efterhånden som hvalpen er sikker i at sidde og vente, er det en god idé at ændre lidt på apporteringerne.
Kast dummyerne gradvist på lidt større afstand, og kast også dummyerne, så de falder i en lille smule vegetation.
Sørg dog for, at apporteringerne aldrig bliver sværere, end at hvalpen kan løse dem forholdsvis problemfrit.
Det handler jo her om, at hvalpen har en overskudsagtig oplevelse af det med at finde og bringe dummyen.
Hvis man får kastet en dummy, der er alt for svær for hvalpen, så hent dummyen selv og lav en ny apportering.
Alt for ofte ser man hvalpe ejere, der laver en svær apportering for hvalpen, og derefter herser rundt med hvalpen, støttet af en masse kommandoer og opfordringer, som hvalpen overhovedet ikke ved, hvad betyder.
Tag det roligt, tilrettelæg træningen, så hvalpen har selvtillid til at løse opgaven, så vil hvalpen blive en vedholdende og sikker apportør.